

๐๓๗ การดำเนินการเพื่อจัดการความเสี่ยงการทุจริต

**การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ**

ตัวชี้วัดย่อยที่ ๑๐.๑ การประเมินความเสี่ยงเพื่อป้องกันการทุจริต
หัวข้อที่ ๐๓๖ การประเมินความเสี่ยงการทุจริตประจำปี
หัวข้อที่ ๐๓๗ การดำเนินการเพื่อจัดการความเสี่ยงการทุจริต

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ได้กำหนดการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment: ITA) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ตามคู่มือการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ กำหนดรายละเอียดการประเมินเพื่อให้หน่วยงานภาครัฐได้มีการปรับปรุงพัฒนาตนเองในด้านคุณธรรมและความโปร่งใสเพื่อให้เกิดธรรมาภิบาลในหน่วยงาน มีการดำเนินงานที่มุ่งให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนและส่วนรวม ลดโอกาสที่จะเกิดการทุจริตและประพฤติมิชอบในหน่วยงาน ให้หน่วยงานสามารถบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ ๒๑ การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) โดยประกอบด้วยตัวชี้วัดหลัก ๑๐ ตัวชี้วัด ได้แก่

- ตัวชี้วัดที่ ๑ การปฏิบัติหน้าที่
- ตัวชี้วัดที่ ๒ การใช้งบประมาณ
- ตัวชี้วัดที่ ๓ การใช้อำนาจ
- ตัวชี้วัดที่ ๔ การใช้ทรัพย์สินของราชการ
- ตัวชี้วัดที่ ๕ การแก้ไขปัญหาการทุจริต
- ตัวชี้วัดที่ ๖ คุณภาพการดำเนินงาน
- ตัวชี้วัดที่ ๗ ประสิทธิภาพการสื่อสาร
- ตัวชี้วัดที่ ๘ การปรับปรุงระบบการทำงาน
- ตัวชี้วัดที่ ๙ การเปิดเผยข้อมูล
- ตัวชี้วัดที่ ๑๐ การป้องกันการทุจริต

คณะกรรมการเพื่อดำเนินการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสของหน่วยงานภาครัฐ (ITA) สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้มีการประชุมเมื่อวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ และมีมติมอบหมายให้กลุ่มงานตรวจสอบภายในดำเนินการรายงานสำหรับตัวชี้วัดย่อยที่ ๑๐.๑ การประเมินความเสี่ยงเพื่อป้องกันการทุจริต หัวข้อที่ ๐๓๖ การประเมินความเสี่ยงการทุจริตประจำปี และหัวข้อที่ ๐๓๗ การดำเนินการเพื่อจัดการความเสี่ยงการทุจริต กลุ่มงานตรวจสอบภายในได้มีการประเมินความเสี่ยงของการดำเนินงานหรือการปฏิบัติหน้าที่ที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตหรือก่อให้เกิดการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวมของหน่วยงาน และได้สอบถามมาตรการและการดำเนินการในการบริหารจัดการความเสี่ยงเพื่อป้องกันการเกิดผลประโยชน์ทับซ้อนในการปฏิบัติหน้าที่แล้ว โดยขอเสนอรายงานผลการประเมินความเสี่ยงเพื่อป้องกันการทุจริต ดังนี้

๑. คำอธิบายตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดที่ ๑๐ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินการเผยแพร่ข้อมูลที่เป็นปัจจุบันบนเว็บไซต์ของหน่วยงาน เพื่อเปิดเผยการดำเนินการต่าง ๆ ของหน่วยงานให้สาธารณชนได้รับทราบใน ๒ ประเด็น คือ ๑) การดำเนินการเพื่อป้องกันการทุจริต ได้แก่ เจตจำนงสุจริตของผู้บริหาร การประเมินความเสี่ยงเพื่อป้องกันการทุจริต การเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กร และแผนปฏิบัติการป้องกันการทุจริต และ ๒) มาตรการภายในเพื่อป้องกันการทุจริต ได้แก่ มาตรการภายในเพื่อส่งเสริมความโปร่งใสและป้องกันการทุจริต ซึ่งการเผยแพร่ข้อมูลในประเด็นนี้ แสดงให้เห็นถึงความสำคัญต่อผลการประเมินเพื่อนำไปสู่การจัดทำมาตรการส่งเสริมความโปร่งใสภายในหน่วยงาน และมีการกำกับติดตามการนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นธรรม โดยตัวชี้วัดย่อยที่ ๑๐.๑ การดำเนินการเพื่อป้องกันการทุจริต หัวข้อการประเมินความเสี่ยงเพื่อป้องกันการทุจริต มีองค์ประกอบดังตารางต่อไปนี้

ข้อ	ข้อมูล	องค์ประกอบด้านข้อมูล
๐๓๖	การประเมินความเสี่ยงทุจริตประจำปี	<ul style="list-style-type: none"> ● แสดงเนื้อหาการประเมินความเสี่ยงของการดำเนินงานหรือการปฏิบัติหน้าที่ที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตหรือก่อให้เกิดการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวมของหน่วยงาน ● มีข้อมูลรายละเอียดของผลการประเมิน ยกตัวอย่างเช่น เหตุการณ์ ความเสี่ยงและระดับของความเสี่ยง มาตรการและการดำเนินการในการบริหารจัดการความเสี่ยง เป็นต้น ● เป็นการดำเนินการในปี พ.ศ. ๒๕๖๔
๐๓๗	การดำเนินการเพื่อจัดการความเสี่ยงการทุจริต	<ul style="list-style-type: none"> ● แสดงการดำเนินงานหรือกิจกรรมที่แสดงให้เห็นถึงการจัดการความเสี่ยง ในกรณีที่มีโอกาสก่อให้เกิดการทุจริตหรือก่อให้เกิดการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวมของหน่วยงาน ● เป็นกิจกรรมหรือการดำเนินการที่สอดคล้องกับมาตรการหรือการดำเนินการเพื่อบริหารจัดการความเสี่ยงตามข้อ ๐๓๖ ● เป็นการดำเนินการในปี พ.ศ. ๒๕๖๔

๒. ขอบเขตประเมินความเสี่ยงการทุจริต

ตามคู่มือแนวทางประเมินความเสี่ยงการทุจริต ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.) ได้กำหนดขอบเขตประเมินความเสี่ยงการทุจริตแบ่งออกเป็น ๓ ด้าน ดังนี้

๒.๑ ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต (เฉพาะหน่วยงานที่มีภารกิจ ให้บริการประชาชนอนุมัติ หรืออนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘)

๒.๒ ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่

๒.๓ ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐ

๓. การประเมินความเสี่ยงการทุจริตของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

จากการสอบทานการประเมินผลระบบควบคุมภายในและประเมินความเสี่ยงในงาน/โครงการของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้แบ่งภารกิจงานหลักออกเป็น ๓ ด้าน ได้แก่ ภารกิจด้านคดี ภารกิจด้านวิชาการ และภารกิจด้านการบริหาร ได้แสดงผลการประเมินของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญในการประเมินความเสี่ยงของการดำเนินงานหรือการปฏิบัติหน้าที่ที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตหรือก่อให้เกิดการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวมของหน่วยงาน กรณีผลที่ได้จากการประเมินฯ พบว่ากิจกรรม/ขั้นตอนการปฏิบัติงาน มีความเสี่ยงที่อาจเกิดการทุจริตที่มีค่าความเสี่ยงอยู่ในระดับที่องค์กรไม่สามารถยอมรับได้ หน่วยงานจะต้องดำเนินการพัฒนาหรือปรับปรุงมาตรการควบคุมเพิ่มเติม เพื่อลดโอกาสเกิดหรือผลกระทบจากความเสียหายให้อยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับได้ รวมถึงมีการติดตามประเมินผลและการรายงานตามรอบระยะเวลาที่กำหนดอย่างสม่ำเสมอ

กลุ่มงานตรวจสอบภายใน ในฐานะเป็นกลไกของผู้บริหาร มีบทบาทในการสอบทานการประเมินผลระบบควบคุมภายใน และสอบทานการบริหารจัดการความเสี่ยงของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้วิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต โดยได้กำหนดเกณฑ์การวัดความเสี่ยงในด้านผลกระทบ (Impact) และโอกาสที่จะเกิด (Likelihood) เพื่อใช้ในการประเมินค่าความเสี่ยง และกำหนดระดับความเสี่ยงการทุจริตที่องค์กรยอมรับได้ (Risk Appetite) เพื่อใช้ในการจัดลำดับความสำคัญในการจัดการความเสี่ยงการทุจริต ด้วยการจัดระดับความเสี่ยงออกเป็น ๔ ระดับ คือ ต่ำ ปานกลาง สูง สูงมาก ตามค่าระดับคะแนนความเสี่ยง (เอกสารแนบ)

อนึ่ง ในการประเมินความเสี่ยงการทุจริตของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ กลุ่มงานตรวจสอบภายในได้กำหนดขอบเขตของการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ได้แก่ ด้านความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่ กระบวนการเพื่อทำการประเมินความเสี่ยงได้แก่ กระบวนการตรวจสอบภายใน โดยมีรูปแบบพฤติกรรมความเสี่ยงการทุจริต ดังนี้

- ๑) ขั้นตอนการดำเนินการตรวจสอบตามแผนการตรวจสอบประจำปี
 - ความเสี่ยงที่ผู้ตรวจสอบภายในอาจจะประเมินความเสี่ยงไม่ครอบคลุมในทุกงาน/โครงการ หรือไม่ตรวจสอบในบางงาน/โครงการ
 - ความเสี่ยงที่อาจเกิดจากผู้ตรวจสอบภายในบรรจุใหม่ขาดความรู้ ไม่ทราบวิธีการและขั้นตอนในการปฏิบัติงานตรวจสอบ
- ๒) ขั้นตอนรายงานผลการตรวจสอบ
 - ไม่รายงานผลการตรวจสอบในประเด็นที่ตรวจพบหรือรายงานประเด็นข้อตรวจพบไม่ครบถ้วน (กรณีประเด็นที่ไม่มีสาระสำคัญ)

จากการวิเคราะห์ความเสี่ยงในกระบวนการตรวจสอบภายในข้างต้น ได้ค่าความเสี่ยงอยู่ในระดับปานกลางซึ่งพอยอมรับได้แต่ต้องมีการควบคุม เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดผลกระทบต่อการทำงานของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โดยได้กำหนดมาตรการและการดำเนินการในการบริหารจัดการความเสี่ยง ดังตารางต่อไปนี้

ตารางการวิเคราะห์ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่

ชื่อกระบวนการ	เหตุการณ์ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น	โอกาสเกิด	ผลกระทบ	ค่าความเสี่ยง	มาตรการจัดการความเสี่ยง
กระบวนการตรวจสอบภายใน	ผู้ตรวจสอบภายในอาจจะประเมินความเสี่ยงไม่ครอบคลุมในทุกงาน/โครงการหรือไม่ตรวจสอบในบางงาน/โครงการ	๒	๓	๖ ปานกลาง	กำหนดกรอบคุณธรรมการตรวจสอบภายในที่เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญอนุมัติให้ผู้ตรวจสอบภายในทุกคนถือปฏิบัติได้แก่ การปฏิบัติตนของผู้ตรวจสอบภายใน
	ความเสี่ยงที่อาจเกิดจากผู้ตรวจสอบภายในบรรจุใหม่ขาดความรู้ไม่ทราบวิธีการและขั้นตอนในการปฏิบัติงานตรวจสอบ	๒	๓	๖ ปานกลาง	- จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในเพื่อให้ผู้ตรวจสอบภายในบรรจุใหม่ได้มีความรู้เบื้องต้นในงานตรวจสอบภายใน - ส่งผู้ตรวจสอบภายในเข้ารับการอบรมหลักสูตรด้านการตรวจสอบภายในจากกรมบัญชีกลางหรือหน่วยงานอื่น เพื่อนำความรู้ที่ได้รับมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในต่อไป
	ไม่รายงานผลการตรวจสอบในประเด็นที่ตรวจพบหรือรายงานประเด็นข้อตรวจพบไม่ครบถ้วน (กรณีประเด็นที่ไม่มีสาระสำคัญ)	๑	๓	๓ ต่ำ	กำกับดูแลผู้ปฏิบัติงานตรวจสอบภายในให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์กระทรวงการคลัง ว่าด้วยมาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการตรวจสอบภายในสำหรับหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๑

๔. มาตรการและการดำเนินการในการบริหารจัดการความเสี่ยง (O๓๗)

๔.๑ ด้านการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ

(๑) กำกับดูแลผู้ปฏิบัติงานตรวจสอบภายในให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์กระทรวงการคลัง ว่าด้วยมาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการตรวจสอบภายในสำหรับหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๑

(๒) กำหนดกรอบคุณธรรมการตรวจสอบภายใน ที่เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญอนุมัติให้ผู้ตรวจสอบภายในทุกคนถือปฏิบัติ ได้แก่ การปฏิบัติตนของผู้ตรวจสอบภายในทั้งด้านความประพฤติและด้านการปฏิบัติหน้าที่

๔.๒ ด้านการดำเนินงาน

(๑) จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในเพื่อให้ผู้ตรวจสอบภายในบรรจุใหม่ได้มีความรู้เบื้องต้นในงานตรวจสอบภายใน

(๒) ส่งผู้ตรวจสอบภายในเข้ารับการอบรมหลักสูตรด้านการตรวจสอบภายในจากกรมบัญชีกลางหรือหน่วยงานอื่น เพื่อนำความรู้ที่ได้รับมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในต่อไป

๔.๓ ด้านอื่นๆ (มาตรการป้องกันการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม)

(๑) ให้ข้าราชการและเจ้าหน้าที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญปฏิบัติตามประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๕๓ โดยเคร่งครัด

(๒) ให้ข้าราชการและเจ้าหน้าที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญงดการให้ของขวัญหรือของกำนัลในโอกาสหรือเทศกาลต่าง ๆ โดยให้ถือปฏิบัติเช่นเดียวกับการงดให้ของขวัญของกำนัลในเทศกาลปีใหม่ ตามที่กำหนดไว้ในหนังสือสำนักบริหารกลาง กลุ่มงานบริหารทั่วไป ที่ ศร ๐๐๐๔.๑/๓๗๐ ลงวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

(๓) กำหนดมาตรการลงโทษ เพื่อเป็นการป้องกันการรับสินบน รวมทั้งการทุจริตในทุกรูปแบบในระดับสูง สำหรับการกระทำผิดวินัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียกรับ หรือการรับ หรือการทุจริตในรูปแบบต่าง ๆ และกำหนดนโยบายให้ผู้บังคับบัญชาทุกระดับ กวดขันสอดส่องการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชา

เอกสารแนบ
การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการประเมินความเสี่ยงการทุจริต
ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

๑. ระดับโอกาสในการเกิดเหตุการณ์ต่างๆ (Likelihood) กำหนดเกณฑ์ไว้ ๕ ระดับ ดังนี้

ระดับ	โอกาสที่จะเกิด	คำอธิบาย
๕	สูงมาก	มีโอกาสในการเกิดเกือบทุกครั้ง
๔	สูง	มีโอกาสในการเกิดค่อนข้างสูงหรือบ่อยๆ
๓	ปานกลาง	มีโอกาสเกิดบางครั้ง
๒	น้อย	อาจมีโอกาสเกิดแต่นานๆ ครั้ง
๑	น้อยมาก	มีโอกาสเกิดในกรณียกเว้น

๒. ระดับความรุนแรงของผลกระทบของความเสี่ยง (Impact) กำหนดเกณฑ์ไว้ ๕ ระดับ ดังนี้

ระดับ	ผลกระทบ	คำอธิบาย
๕	รุนแรงที่สุด	การปฏิบัติงานไม่บรรลุวัตถุประสงค์มากที่สุด
๔	ค่อนข้างรุนแรง	การปฏิบัติงานไม่บรรลุวัตถุประสงค์มาก
๓	ปานกลาง	การปฏิบัติงานไม่บรรลุวัตถุประสงค์ค่อนข้างมาก
๒	น้อย	การปฏิบัติงานไม่บรรลุวัตถุประสงค์น้อย
๑	น้อยมาก	การปฏิบัติงานไม่บรรลุวัตถุประสงค์เพียงเล็กน้อย

๓. ระดับของความเสี่ยง (Degree of Risk) โดยกำหนดเกณฑ์ไว้ ๔ ระดับ ได้แก่ ต่ำ ปานกลาง สูง สูงมาก ซึ่งพิจารณาจากสูตรการคำนวณ ระดับความเสี่ยง = ระดับโอกาส x ระดับความรุนแรง ดังนี้

ระดับคะแนน	ระดับความเสี่ยง	ความหมาย
๑ - ๓	ต่ำ	ระดับที่ยอมรับได้โดยไม่ต้องมีการควบคุมหรือมีการจัดการเพิ่มเติม
๔ - ๙	ปานกลาง	ระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้แต่ต้องมีการควบคุมเพื่อป้องกันไม่ให้เคลื่อนย้ายไปในระดับที่ยอมรับไม่ได้
๑๐ - ๑๖	สูง	ระดับความเสี่ยงที่ไม่สามารถยอมรับได้ แต่ต้องจัดการความเสี่ยงเพื่อให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ต่อไป
๑๗ - ๒๕	สูงมาก	ระดับความเสี่ยงที่ไม่สามารถยอมรับได้ จำเป็นต้องเร่งจัดการความเสี่ยงเพื่อให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ทันที